

Asia: VN/24131/2020

## **Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta**

### **Lausunnonantajan lausunto**

#### **Yleishuomiot hallituksen esityksestä?**

Toteamme yleishuomiona hallituksen esitysluonnoksesta, että ehdotetut muutokset kuormittaisivat merkittävästi terveydenhuoltoa, mutta covid-19-taudin leviämistä ehkäisevät vaikutukset jäisivät todennäköisesti vähäisiksi. Tällöin rajallisia terveydenhuollon rajallisia resursseja kohdennettaisiin väärin pandemiatilanteessa, jossa terveydenhuollon resurssien oikea priorisointi olisi välttämätöntä. Lisäksi toteamme, että Suomessa tapahtuvan testaamisen osalta esitys on ristiriidassa Suomen hallituksen hybridistrategian testaa-jäljitä-eristä-hoida -strategian kanssa, koska ehdotetun lain puitteissa testaus on nähtävissä lähinnä karanteeneja lopettavana toimintana, eikä covid-19-taudin leviämistä ehkäisevänä toimintana.

Erityisiä ongelmia:

Esityksen mukaan maahantulopisteissä pitäisi olla paikalla tartuntataudeista vastaavia lääkäreitä, joita tarvitaan muissa covid-19-taudin torjuntaan liittyvissä tehtävissä.

Maahantulopisteissä tartuntataudeista vastaavien lääkäreiden tehtävänä olisi määrätä matkailijoita karanteeniin. Päättös karanteenista on yksilöllinen ja sen pitää olla perusteltu. Lähtömaan covid-19-taudin ilmaantuvuutta ei voida katsoa riittäväksi perusteeksi yksittäisen matkailijan karanteeniin asettamiseksi. Ilmaantuvuusluvut ovat myös riippuvaisia väestöön suhteutetuista testausmääristä, sekä käytetyistä testausmenetelmistä. Siten luvut saattavat antaa väärän kuvan lähtömaan covid-19-taudin todellisesta ilmaantuvuudesta.

Esityksen mukaan karanteenia ei määrättäisi, jos henkilöllä on lääkärin antama todistus sairastetusta mutta parantuneesta covid-19-taudista tai todistus saadusta covid-19-rokotuksesta. Henkilön olisi pyydettyä esitettävä todistus tartuntatautien vastustamistyöstä vastaavalle kunnan tai sairaanhoitopiirin kuntayhtymän viranomaiselle. Matkailijoiden esittämien todistusten luotettavuutta on kuitenkin vaikea arvioida. Onkin jo uutisoitu, että edellä mainitun kaltaisia todistuksia on joillain alueilla ollut ostettavissa ilman edellytyksiä todistusten paikkansapitävyydestä.

Esityksen mukaan määrätty karanteeni olisi välittömästi lopetettava, mikäli karanteeniin määrättyllä on Suomeen saapuessaan mukanaan luotettava todistus hänelle enintään 48 tuntia ennen matkan

aloittamista tehdyn covid-19-tartunnan osoittavan testin negatiivisesta tuloksesta ja hänet on uudelleen testattu negatiiviseksi Suomessa aikaisintaan 72 tunnin kuluttua maahan saapumisesta, tai hänet on testattu negatiiviseksi Suomessa kahteen kertaan eli välittömästi maahantulon jälkeen ja aikaisintaan 72 tunnin kuluttua. Karanteenimääräyksen purkamisen voi kuitenkin kirjallisella päätöksellä tehdä ainoastaan kunnan tai sairaanhoitopiirin tartuntataudeista vastaava lääkäri. Tämäkin on käytännössä vaikeasti järjestettävissä ja terveydenhuollon resursseja kuluttavaa toimintaa, sekä vastoin käytäntöä, jonka mukaan Suomessa ei ole negatiivisen covid-19-testituloksen perusteella purettu karanteenipäätöksiä. Näkemyksemme mukaan on tärkeää pitää kiinni yhteneväisistä karanteenikäytännöistä Suomessa, eikä matkailijoiden ja muiden välillä pitäisi olla eroavia toimintatapoja karanteenin toteutuksessa, purkamisessa, eikä kestossa.

Positiivisen testaustuloksen saaneet henkilöt tulisi eristää viranomaispäätöksellä, mikä kuluttaisi merkittävästi tartuntataudeista vastaavien lääkäreiden resursseja. Vaikka eristyspäätökset saataisiin tehtyä, takeita niiden toimivuudesta ei ole. Mikäli positiivisen testituloksen saaneet matkailijat eivät noudattaisi annettuja ohjeita, rajatestauksessa todetun positiivisen testituloksen vaikuttavuudesta covid-19-taudin leviämisen ehkäisyyn ei ole varmuutta.

Positiivinen testitulos voi joskus olla merkinä myös aiemmin, jopa joitain viikkoja tai kuukausia edeltävästi sairastetusta taudista, jolloin henkilöä ei enää voida pitää tartuttavana. Kuitenkin tällaisen testituloksen saanut henkilö tulisi eristää. Siten testauksen perusteella eristettäisiin mahdollisesti vääriä henkilöitä.

Esityksessä todetaan, ettei massatestausten järjestäminen rajoille ole todennäköisesti käytännössä mahdollista henkilöstö-, tila- ja muista käytännön järjestelyjen vaikeuksista johtuen ja että valtaosa testattavista ohjattaisiin turvallisesti olemassa oleviin muihin näytteenottopisteisiin. Toteutuksessa nähdään paljon haasteita ja todetaan, ettei osa matkustajista mahdollisesti hakeudu testiin ohjeistuksesta huolimatta, mitä on vaikea valvoa tai jälkikäteen selvittää, mihin matkustajat ovat menneet ja miksi he eivät ole testiin ilmaantuneet. Näkemyksemme mukaan tämä korostaa, kuinka vaikeasti hallittava kokonaisuus matkustukseen liittyvän testauksen järjestäminen on.

Testauskapasiteetin (näytteenottajat, näytteenottotikut ja -putket, reagenssit, laitekanta ja laboratoriohenkilöstö) riittävyyteen vaikuttaa se, minkä verran testattavia matkustajia riskimaista saapuu Suomeen ja toisaalta paljonko muuten covid-19- näytteitä otetaan. Analytiikan tarvikkeista on jatkuva globaali puute, ja testaukseen soveltuvaa koulutettua laboratoriohenkilöstöä on niukasti saatavilla. Näistä tekijöistä johtuen testaamisen lisääminen on ongelmallista. Koska testaustoiminta kuluttaa valtavasti terveydenhuollon resursseja, tulee testaaminen kohdentaa siten, että rajallisista resursseista saadaan mahdollisimman suuri hyöty. Terveydenhuollon yksiköiden harkinnan mukaan kohdennetulla testauksella löytyy enemmän covid-19-tautia, kuin rajatestauksesta. Lisäksi kohdennetulla testaamisella löydettyillä tapauksilla on enemmän covid-19-taudin leviämistä ehkäisevää vaikutusta, koska näiden kohdalla tartuntaketjujen jäljitys toimii paremmin.

### **Mahdollistavatko toimenpiteet riittävästi ulkomaan matkailijoiden saapumisen Suomeen?**

Ei kommenttia.

### **Ovatko toimenpiteet riittäviä matkailun terveysturvallisuuden takaamiseksi?**

Ei kommenttia.

## **Ovatko ehdotetut toimenpiteet välttämättömiä tartuntataudin leviämisen estämiseksi Suomessa ja terveysturvallisuuden lisäämiseksi matkailualalla?**

Ehdotetut toimenpiteet eivät ole välttämättömiä covid-19-taudin leviämisen estämiseksi. Kuntien ja sairaanhoitopiirien tekemä alueellinen infektioiden torjuntatyö on covid-19-pandemian hallinnan kannalta keskeistä ja rajoitetun matkailun kautta mahdolliset vähäiset Suomeen tulevat covid-19-tautitapaukset ovat hallittavissa näillä samoilla keinoilla. Lisääntyvä matkustus voi aiheuttaa kasvavan riskin covid-19-taudin leviämisestä. Omaehtoista karanteenia tulee voida hyödyntää riskiperusteisesti korkean riskin alueilta tuleville. Maahantulon yhteydessä vieraskielisen covid-19-taudin torjuntaan liittyvän informaation (hygieniaohteet, omaehtoisen karanteenin toteutus, covid-testiin hakeutuminen) riittävän laaja saatavuus tulee olla varmistettu.

## **Miltä toimenpide-ehdotukset vaikuttavat Suomen terveydenhuollon kapasiteetin riittävyyden näkökulmasta?**

Toimenpide-ehdotukset ovat huolestuttavia Suomen terveydenhuollon kapasiteetin riittävyyden näkökulmasta.

Esityksen mukaan karanteenien määrääminen edellyttäisi tartuntataudeista vastaavan lääkärin läsnäoloa rajanylityspaikoilla niinä aikoina, jolloin rajan ylitystä tapahtuu. Vilkkaila rajanylityspaikoilla tarvittaisiin samanaikaisesti useamman tartuntataudeista vastaavan lääkärin läsnäoloa. Pandemia-aikaan tartuntataudeista vastaavilla lääkäreillä on paljon tekemistä, ja kuntien ja sairaanhoitopiirien alueilla tehtävän covid-19-taudin torjuntatyön voidaan katsoa olevan taudin leviämisen estämisen kannalta vaikuttavampaa tekemistä.

Covid-testaus kuormittaa valtavasti terveydenhuoltojärjestelmää, jo ilman rajoilla tapahtuvaa testaustakin. Testaukseen laitettut resurssit ovat myös poissa muun terveydenhuollon resursseista. Covid-testauksen myötä laboratorioilla on ollut vaikeuksia tuottaa tehokkaasti muuta diagnostiikkaa ja esimerkiksi Covid-testauksen aikaansaama globaali raaka-ainemuovin pula on vaikeuttanut laboratoriotarvikkeiden toimituksia. Myös näytteenotto- ja analytiikkahenkilöstön määrä on rajallinen. Näistä syistä johtuen testaamisen määrän lisääminen johtaa mahdollisesti testauskapasiteetin ylittymiseen ja koko hybridistrategian toimimattomuuteen. Testaamista tuleekin toteuttaa siten, että siitä saadaan hybridistrategian kannalta merkittävin hyöty.

## **Onko esityksessä määritelty tarkoituksenmukaisesti ja perustellusti ne henkilöryhmät, joihin väliaikaisia säännöksiä ei sovellettaisi?**

Henkilöryhmät, joihin väliaikaisia säännöksiä ei sovellettaisi, on määritelty tarkoituksenmukaisesti ja perustellusti.

Seiskari Tapio  
Fimlab Laboratoriot Oy